

V. SZEKCIÓ

Szakdolgozói kutatómunkák eredményei II.

Az elemi rehabilitáció helye, szerepe és lehetőségei az egészségügyi szolgáltatások területén

Szilaj Zsolt¹, Joszt László²

¹*Elemi Rehabilitációs Módszertani Központ, Slahta Margit Nemzeti Szociálpolitikai Intézet, Budapest*

²*Megoldás Elemi Rehabilitációs Központ, Tata*

Az elemi rehabilitációs szolgáltatás a 16. életévét betöltött látássérült személyeknek kívánja az önálló életvitelre való felkészítést, komplex szolgáltatási csomaggal biztosítani, annak érdekében, hogy önállóan és biztonságosan élhesse életét a látássérült személy, kiszolgáltatottsága csökkenjen, önrendelkezési joga normalizálódjon és sorsát illetően döntésképesé váljon. Az előadás be kívánja mutatni az elemi rehabilitáció helyét, szerepét és lehetőségeit az egészségügyi szolgáltatások területén.

Kulcsfogalmak: elemi rehabilitáció, látássérült

A funkcionális látás és annak vizsgálata, a látástréning lehetőségei és optikai segédeszközök fejlődése

Leány Erika

Híd Elemi Rehabilitációs Központ, Budapest

A látássérülésen belül a teljes vakságon túli állapotok felmérését a gyógypedagógiai szemlélet mentén vizsgáljuk a szakorvosi mérések és diagnózisok tükrében. A viz-

gálat során a meglévő látási funkciók kihasználhatóságát mérjük fel, melyekhez a különböző élethelyzetekben speciális technikák, módszerek elsajátítására teszünk javaslatokat, amelyeket a látástréning során el is sajátíthatják azokat. Továbbá megismerhetnek olyan speciális optikai eszközöket és azok hatékony kezelését, amik további támogatást biztosítanak ügyfeleink részére.

Kulcsfogalmak: látásvizsgálat, látástréning, optikai segédeszközök

A függőségek változásának lehetőségei az ártalomcsökkentésben – A dohányzás átalakulásának és szabályozásának trendje a világban és Európában

Dr. Toldy-Schedel Emil

Budapesti Szent Ferenc Kórház; Magyar Ártalomcsökkentő Egyesület, Budapest

Az előadásban bemutatásra kerül az egészségügyi ártalomcsökkentés fogalma, jelenlegi fő célterületei. A változtatható környezeti betegségekhez való orvosi hozzáállás átalakulása, fő területeinek kialakulása. Bemutatásra kerül a környezeti, táplálkozási és habituális szokások kutatásainak jelen állása, illetve ezek eredményeinek megjelenése a nemzetközi orvosi ajánlásokban, a törvénykezésben és a társadalmi elvárásokban. Bemutatásra kerül a szabályozási gyakorlatok fő iránya Európában és az Egyesült Államokban, illetve az Európai Unió EU-4Health programjában.

Bemutatásra kerülnek a szakmai társaságok jelenlegi európai és hazai guideline-jai és ezek konszenzusai és ezek kapcsolódási pontjai a rendezvény célterületével. Felvázolásra kerülnek a hazai egészségügyi átalakításban és megelőző ellátásban a fenti gondolkodás által eredményezett új kihívások és a következő 2-3 év várható szakmai szabályozási és ellátásbeli kihívásai.

Kulcsfogalmak: ártalomcsökkentés, ajánlások

4–10 éves gyermekek táplálkozás és fizikai aktivitás felmérésének eredményei

Sárga Diána

Nestlé Hungária Kft., Budapest

A gyermekkorban kialakított táplálkozási szokások nagyban befolyásolják a felnőkvő generáció egészségi állapotát. A gyermekek körében előforduló magas elhízási arány és a felnőttektől átvett helytelen táplálkozási szokások egyértelműen felhívják a figyelmet arra, hogy nagy hangsúlyt kell fektetni erre a korosztályra, hogy helyes táplálkozási és életmódbeli szokásokat tudjanak kialakítani.

Az országos, 4–10 éves gyermekekre reprezentatív mintakiválasztást követően kérdőív segítségével felmérésre került a gyermekek fizikai aktivitása és a szülői táplálkozási attitűdök. A gyermekek táplálkozási szokásaira vonatkozó adatok gyűjtése a nemzetközileg ajánlott „háromnapos táplálkozási napló” használatával történt. A gyermekek antropometriai paraméterei közül a testtömeg- és testmagasság-mérést követően, Cole és munkatársai módszere szerint, testtömegindex alapján sovány, normál, elhízott és túlsúlyos kategóriák kerültek kialakítására.

A vizsgálatban 725 értékelhető kérdőív és 666 táplálkozási napló került feldolgozásra.

A túlsúly és az elhízás aránya 23%-os a felmért gyerekek körében, amely a lányok esetében 28%, fiúknál 18,2%. Jellemző a túlzott zsírbevitel (34,2%), kedvezőtlen az ómega zsírsavak aránya és magas a koleszterinbevitel. Az ajánlottól lényegesen kevesebb gyerekek körében a tej- és tejtermék (290 g/nap) fogyasztása, így a kalciumbevitel, valamint a zöldség-gyümölcs fogyasztás (263 g/nap) és a rostbevitel. A nátriumból számított sóbevitel 8,4 g/nap volt, mely 41%-a az ételkészítés és az asztali sózásból származott. A hozzáadott cukorból származó energia átlagosan 11% volt. Vitaminok közül szinte a teljes minta vonatkozásában határérték alatti D-vitaminbevitel volt megfigyelhető.

A kapott eredmények bizonyítják, hogy rendkívül fontos a gyermekek kiegyensúlyozott táplálkozásra nevelése, hiszen a túlsúly és elhízás, valamint annak következményei rendkívül nagy terhet rónak az egészségügyre és minden egészségügyben dolgozó személyre.

Kulcsfogalmak: elhízás, gyerek, tápláltsági állapot

Otthoni parenterális táplálás, mint szervpótló kezelés a rövidbél szindrómában

Kubancsik István¹, Dr. Kovács János¹, Szelesné Dr. Ároksszállási Andrea²

¹Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kórházak és Egyetemi Oktatókórház, Nyíregyháza

²Debreceni Egyetem, Egészségügyi Kar, Egészségtudományi Intézet, Sürgősségi és Oxiológiai nem önálló Tanszék, Debrecen

2013-tól Magyarországon is elérhető az otthoni parenterális táplálás, amely megoldás a rövidbél szindrómás betegek tápláláste-

rápiájára. Az OPT prevalenciája 5–20 eset/millió lakos Európában benignus betegség indikáció esetében.

Célom a ténylegesen otthoni parenterális táplálásban részesült betegek számának összevetése a külföldi adatok extrapolálásával becsült prevalencia adatokkal.

Megvizsgáltam a Nemzeti Egészségbiztosítási Alapkezelő által szolgáltatott statisztikai adatokat és a Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében és Hajdú-Bihar megyében működő OPT-centrumok által kezelt betegek adatait 2013 és 2018 közötti időszakra vonatkozóan. Az adatokat kvantitatív statisztikai módszerekkel dolgoztam fel.

Benignus és malignus betegség indikációt összesítve országos szinten eléri a két vizsgált megyében csak 2016–2018 között a ténylegesen otthoni parenterális táplálásban részesült betegek száma a prevalencia alsó értékét. Azonban a benignus betegség indikálta otthoni parenterális táplálásban részesült betegek száma egy évben sem éri el a nemzetközi adatok extrapolálásával előrevetített számot. Országosan a rövidbél szindrómában és/vagy súlyos fokú fehérje-energiahiányos alultápláltságban szenvedő betegek száma jelentős, előfordulása az életkorral emelkedett és a nők voltak többségben.

A fehérjehiányos alultápláltságban szenvedő betegek magas száma, és az, hogy az országos és a két vizsgált megye tényleges otthoni parenterális táplálás esetszáma elmarad az átlag és maximum prevalencia értékektől, arra enged következtetni, hogy Magyarországon számos olyan rövidbél szindrómával társuló bélelégeltelenségben szenvedő beteg lehet, akik nem jutnak hozzá ehhez a szervpótló kezeléshez.

Kulcsfogalmak: otthoni parenterális táplálás, OPT, rövidbél szindróma

Paradicsomok antioxidáns tartalmának összehasonlítása

Németh Zsófia

Bajcsy-Zsilinszky Kórház és Rendelőintézet, Budapest

A paradicsom (*Solanum lycopersicum*) hétköznapi, közkedvelt és manapság már az irányított, talaj nélküli termelésnek köszönhetően egész évben elérhető terméké vált a fogyasztók számára. Folyamatos elérhetősége növeli az egészséget szolgáló és változatos étkezésben betöltött jelentőségét, hiszen nemcsak a nyári és az őszi eleji időszakban találkozhatunk friss termésével, hanem manapság már az egész téli évszakon keresztül is.

Vizsgálatomban a fő hangsúlyt a szabadföldben termelt paradicsomok antioxidáns tartalmának vizsgálata tette ki, amit kiegészítettem öt irányított körülmények között termesztett paradicsomminta bevonásával is. A szabadföldi paradicsomok három különböző magyarországi forrásból származnak. Összesen 18 különböző szabadföldi mintát gyűjtöttem, amiből 10-et választottunk be a kutatásba. A kiválasztáskor arra törekedtünk, hogy minél többfélét tudjunk bevizsgálni.

A különböző minták likopin-, összes polifenol tartalmát és rézion redukción alapuló antioxidáns kapacitását vizsgáltuk. Mindhárom vizsgálatot figyelembe véve elmondható, hogy magas antioxidáns értékeket mutatott a Costoluto Fiorentino, szabadföldi termesztésű paradicsom. Koktélpáradicsomok közül kiemelkedett a Dolcetto és a Datolya koktélpáradicsom, amik szintén szabadföldben termettek.

A zöld és sárga színű paradicsomok likopin tartalma alacsonyabb, mint a szabadföldi és az irányított termelésű piros paradicsomoké. A szeptemberben szüretelt

szabadföldi paradicsomok közül a piros színű paradicsomok likopin tartalma mind magasabb, mint a novemberben és februárban szedett irányított, üvegházi paradicsomoké.

A polifenol tartalom és az antioxidáns kapacitás között erős, míg a likopin és az előző kettő között gyenge összefüggést tudtunk kimutatni. A főzés hatására a likopin leválik az azt megkötő fehérjétől, ennek köszönhetően könnyebben szívódik fel. Az általam is vizsgált, a paradicsomban megtalálható vízdoldékony és zsírdoldékony antioxidáns tartalom miatt is célszerű rendszeresen fogyasztani különböző étkezések részeként, akár nyersen, akár hőkezelve, állítsuk az étrendünkbe lehetőleg minél nagyobb gyakorisággal.

Kulcsfogalmak: paradicsom, likopin, polifenol, antioxidáns, szabadföldi, üvegházi

Édes íz kutatás – reprezentatív felmérés a magyar lakosság körében

Antal Emese, Pilling Róbert
Tét Platform, Budapest

A táplálkozási ajánlásokban szerepel, hogy a cukorfogyasztást mind a gyermekeknél, mind a felnőtteknél korlátozni szükséges. A kutatás célja az volt, hogy megismerjük a lakosság cukor-, édesítőszer-, édesség- és üdítőital-fogyasztási szokásait hazánkban.

Az országos kérdőíves felmérést 2022. január-február között végeztük el 1000 fogyasztó bevonásával egy online panelkutatás keretében. A minta kor, nem, régió és településtípus szerint reprezentatív a 18+

éves hazai lakosságra. A statisztikai elemzés SPSS 25.0 programmal készült. A felmérés eredményeinek feldolgozása során leíró statisztikákat alkalmaztunk.

A megkérdezettek 60%-a az édes ízeket kedveli. Ezt követi a sós, majd a savanykás íz. A nők nagyobb aránya tekinthető édesszájúnak, míg a férfiak kevésbé. Minél magasabb az iskolai végzettsége valakinek és egészségtudatosnak vallja magát, annál kevésbé édesíti az italait. A legszegényebb háztartásokban a fehér-cukor-fogyasztás aránya 62%, a leggazdagabb csoportban 27%. Minél egészségtudatosabb egy személy, annál kevesebb fehér-cukrot fogyaszt, illetve annál több mézet és édesítőszert. Minél egészségtudatosabb egy személy, annál valószínűbb, hogy használ édesítőszereket. A nemek között jelentős különbség van abban, hogy a férfiak szerint gyakori, a nők szerint a kevésbé gyakori fogyasztása ajánlott. A válaszadók csaknem fele nem tudja, mik a nemzetközi szakmai ajánlások a cukorfogyasztás területén.

Elsősorban nemtől és kortól függ az ízek kedveltsége, ugyanakkor a településtípusnak is van befolyásoló szerepe. A fehér-cukor fogyasztása szignifikánsan csökken az iskolai végzettség, az egészségtudatosság és a település méretének növekedésével. Helyette barnacukrot, édesítőszereket és mézet tesznek a kávéjukba vagy a teájukba. Az egészségügyi szakdolgozóknak kiemelkedő szerepük van az edukációban, így a cukor-, édesítőszer-, édesség- és üdítőital-fogyasztási szokások terén tapasztalt anomáliák csökkentésében.

Kulcsfogalmak: édesség, cukor, felmérés, lakosság, edukáció